

УДК 37.013:94(477)»19/20»

Тетяна Дерка

ORCID iD 0000-0003-0998-1821

доктор педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії та методики фізичної культури,
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка,
вул. Роменська, 87, 40002 Суми, Україна
24tetiana01@ukr.net

РОЗВИТОК АКМЕОЛОГІЇ (20-ТІ РОКИ ХХ СТ. – ПОЧАТОК ХХІ СТ.): ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ ТА ЇХ ХАРАКТЕРИСТИКА

У статті визначено та охарактеризовано розвиток акмеології як науки. Досліджено особливості розвитку акмеології в період 20-х років ХХ століття – до початку ХХІ століття. Визначено етапи становлення акмеології: фундаментальний, синергетично-технологічний, професійно-прикладний, академічно-науковий, креативно-інтегративний. Охарактеризовано особливості становлення акмеології, визначено етапи розвитку як науки, що вивчає закономірності і феномени розвитку людини в процесі самовдосконалення, цілеспрямованого руху до професійного й особистісного акме. У статті виокремлено етапи розвитку акмеології на теренах України.

Ключові слова: акме; акмеологія; етапи становлення; професійна акмеологія; самовдосконалення.

DOI: 10.28925/2226-3012.2017.6.7680

Вступ. Сучасний рівень швидкого накопичування знань, вимоги до компетентності фахівців передбачає не тільки навчання у вищих навчальних закладах, а й самоосвіту та подальше самовдосконалення, цілеспрямований рух до професійного й особистісного акме. Дослідники визначають акмеологію як науку, що виникла на стику природничих, суспільних і гуманітарних дисциплін і вивчає закономірності і феномени розвитку людини до ступеня її зрілості і, особливо, при досягненні нею найбільш високого рівня в цьому розвитку (Кузьміна, 2002, с. 19; Бодальов, 2002, с. 24). Розвиток акмеології як наукової галузі досліджували такі вітчизняні вчені: В. М. Гладкова (2014, с. 5), О. А. Дубасенюк (2015, с. 28), С. С. Пальчевський (2008, с. 63). Акмеологічно спрямована професійна підготовка у наукових працях дослідників розглядалася у таких аспектах: професійна акмеологія (В. В. Желанова, С. О. Караман, А. М. Крамаренко, С. М. Мартиненко); акмеологія вищої освіти (О. В. Плахотнік), професійно-педагогічна самореалізація майбутнього вчителя на засадах акмеології (Л. С. Рибалко); акмеологічний підхід у теорії й практиці вищої педагогічної освіти (В. М. Вакуленко); акмеологічний ресурс андрагогічної моделі навчання (Л. Б. Лук'янова); акмеологічний підхід до визначення сутності обдарованості (О. Є. Антонова); концептуальні засади формування професійно мобільного вчителя (Р. М. Пріма), мотивації майбутніх педагогів до навчання у виші (О. М. Галус); підготовки магістрів до інноваційної діяльності (С. С. Вітвицька) (Дерка, 2016, с. 8).

У даний час через гетерохронність розвитку акмеологічного знання найбільший імпульс

одержали дослідження людини як суб'єкта праці, загальних і часткових закономірностей і феноменів професіоналізму особистості і діяльності, тому на сучасному етапі акмеологія постає, насамперед, як наука про професіоналізм. Питання професійної акмеології вивчалися зарубіжними вченими за такими напрямками: соціальна акмеологія (А. І. Ляшенко, Г. П. Філіпова); військова акмеологія (В. Г. Михайловський, Л. Г. Лаптев, В. В. Новіков); медична акмеологія (В. П. Андронов, А. Г. Васюк, Т.В. Карасьова, С. Н. Толстов); акмеологія управління (А. О. Деркач, В. Г. Зазикін); креативна акмеологія (Н. Ф. Вишнякова, А. О. Деркач, К. Є. Перепьолкіна); синергетична акмеологія (В. П. Бранський, О. В. Вознюк, С. Д. Пожарський); корекційна акмеологія (Н. Є. Завацька); характерологічна акмеологія (А. А. Філозоф); етнологічна акмеологія (В. П. Бранський); педагогічна акмеологія (О. О. Бодальов, А. О. Деркач, В. Н. Тарасова); шкільна акмеологія (В. М. Максимова) (Дерка, 2017, с. 3). Основи педагогічної акмеології було закладено російською дослідницею Н. В. Кузьміною.

Відтак, актуальним є визначення етапів становлення акмеології та їх характеристика, які на сьогодні недостатньо досліджені, що й обумовило **мету статті**.

У процесі дослідження нами виокремлено етапи розвитку акмеології на теренах України (20-ті роки ХХ ст. – початок ХХІ ст.) (Дерка, 2017, с. 14): фундаментальний (1928 – 1950 рр.); синергетично-технологічний (1951 – 1966 рр.); професійно-прикладний (1967 – 1984 рр.); академічно-науковий (1985 – липень 1991 рр.); креативно-інтегративний (з серпня 1991 – до сьогодні).

Фундаментальний етап становлення акмеології характеризується визначенням поняття

«акмеологія» та її місця в системі наук про людину. Науковців цікавили різноманітні аспекти життєвого шляху людини, проте найпродуктивніший період дорослості залишався не вивченим. М. О. Рибніков (1994) у 1928 році запропонував термін «акмеологія» для визначення особливого розділу вікової психології – «психології дорослості або зрілості» як науки «про розвиток зрілих особистостей» (с. 7). Акмеологія, за даними науковців, галузь науки, що виникла на перетині таких наук про людину, як філософія, психологія, педагогіка, соціологія. У центрі уваги акмеології перебуває доросла людина як індивід, особистість та суб'єкт діяльності. На даному етапі розвитку акмеології у наукових дослідженнях провідних акмеологів Б. Г. Ананьєва (2001, с. 32), Н. В. Кузьміної (2002, с. 32), А. О. Деркача (2004, с. 73), О. О. Бодальова (2002, с. 16) здійснюється аналіз акмеологічності процесу розвитку людини, починає відбуватися безпосереднє становлення та утвердження акмеології. Варто зазначити, що акмеологічні ідеї висловлювалися не тільки вченими. У поетичній творчості митців «срібної доби» сформувалася так звана акмеологічна течія – «акмеїзм». Її засновниками були А. А. Ахматова, М. С. Гумільов, С. М. Городецький, О. Е. Мандельштам та ін. Вони проголошували «повернення до первозданної і досконалої людини», її самореалізацію, почуття, естетичні цінності (Дерека, 2016, с. 29).

Синергетично-технологічний етап становлення акмеології характеризується визначенням закономірностей та методів досягнення людиною досконалості. Даний етап припадає на середину ХХ ст., коли Б. Г. Ананьєв визначив для акмеології місце в системі наук, акцентуючи увагу на вивченні віку та фаз життя людини як індивіду та особистості, класифікувавши їх у такій послідовності: педологія, ювенологія, акмеологія, геронтологія. У такий спосіб дослідник виокремив чотири найважливіші життєві етапи розвитку людини та на практиці застосував загальнонауковий принцип циклічності до розкриття сутності акмеології як сукупності явищ, що складають життєвий цикл розвитку людини. Акме Б. Г. Ананьєв (2001) визначав, як період активного розвитку та оволодіння повним комплексом соціальних та професійних функцій дорослої особи (с. 53).

Професійно-прикладний етап становлення акмеології характеризується визначенням методів дослідження професійного середовища, системи підвищення кваліфікації, досягнення фахівцем професійної майстерності. Даний етап охоплює 70-ті роки ХХ ст., коли Б. Г. Ананьєв спільно з Є. І. Степановою та М. М. Обозовим, розглядали дійсність не тільки як закономірність відображення людиною об'єктивної реальності, а в межах удосконалення творчої діяльності (Ананьєв, 2001, с. 97). Професійно-прикладний етап становлення

акмеології характеризується тим, що Н. В. Кузьміна (2002), яка вивчала вплив здібностей дорослої людини на ступінь продуктивної діяльності при досягненні результату, запропонувала класифікацію акмеології як науки: класична, фундаментальна (базова), прикладна (галузева). Класична акмеологія, за даними дослідниці, є однією з розділів вікової психології на рівні педології, ювенології та геронтології. Своєю чергою, фундаментальна (базова) акмеологія розглядає людину як цілісну систему; предметом вивчення якої є закономірності, умови, фактори, стимули самореалізації творчих потенціалів зрілих людей на шляху до вершини продуктивності та професіоналізму в творчій діяльності в нових умовах протягом життя та професійної діяльності. Фундаментальна акмеологія поєднує знання філософії, психології, математики, педагогіки та інших наук, що дають можливість досягти вершини пізнання, результату в кожній з цих наук, основним поняттям яких є відображення діяльності. Акмеологія розглядає творчість як провідну діяльність зрілої людини. Щодо прикладної (галузевої) акмеології, то вона розглядає шляхи досягнення результату в конкретних галузях наукового знання, таких як професійна, управлінська, політична, військова акмеологія, акмеологія освіти, педагогічна та ін. Виникнення прикладної акмеології було зумовлене пошуком шляхів інтеграції психології, педагогіки та спеціальних професійних знань, які висувають особливі вимоги як до викладачів, так і до тих, хто їх засвоює (учнів, студентів). Варто зазначити, що на даному етапі Н. В. Кузьміною було закладено основи педагогічної акмеології (с. 164).

Академічно-науковий етап становлення акмеології припадає на 90-ті роки ХХ ст. Відбувається організаційно-методологічний етап створення акмеологічної теорії: 15 липня 1991 року акмеологія була зареєстрована в Державному комітеті з науки і техніки СРСР як нова галузь знань в системі наук про людину. Цей етап має дві характерні особливості розвитку.

Перша особливість розвитку сучасної акмеології полягає в тому, що О. О. Бодальов (2002, с. 67) та А. О. Деркач (2004, с. 154) створили першу кафедру акмеології та психології професійної діяльності в Російській Академії державної служби при Президенті Російської Федерації. Було сформовано науковий колектив з видатних вчених психологів, філософів, соціологів (К. О. Абульханова-Славська, Є. А. Климова, О. С. Анісімова, А. А. Асеева, В. Г. Зазикін, А. К. Маркова, І. Н. Степанова, Є. О. Яблокова та ін.), які здійснили науково-методичне обґрунтування предмету акмеології. Результатом науково-методичної діяльності вчених-акмеологів став випуск науково-практичного журналу «Акмеологія».

Друга особливість розвитку сучасної акмеології пов'язана з тим, що водночас у Санкт-

Петербурзі, під керівництвом Н. В. Кузьміної, А. О. Деркача та А. М. Зімічева було створено перший науковий заклад – Російську академію акмеологічних наук та перший навчальний заклад – Санкт-Петербурзьку акмеологічну академію під керівництвом А. М. Зімічева й А. І. Ватуліна (Санкт-Петербурзький інститут психології і акмеології, 2017). Н. В. Кузьміна започаткувала створення школи, що досліджувала фундаментальну проблему – розвиток здібностей людини та їх вплив на продуктивну діяльність у всіх сферах життєдіяльності.

Розвитком акмеології у Незалежній Україні характеризується креативно-інтегративний етап її становлення. Креативно-інтегративний етап сучасного розвитку акмеології (початок XXI ст.) визначає філософське обґрунтування предмету акмеології, що розглядає питання досягнення конкретних результатів в процесі удосконалення індивідуума й соціуму. В. П. Бранський, С. Д. Пожарський (2001, с. 54), В. В. Ільїн (2008, с. 114), вивчали акмеологію з погляду історикософського підходу, що дало змогу прослідкувати інтегративний підхід та зв'язок акмеології з культурологією, з філософською антропологією, етноакмеологією.

У сучасній Україні помітно посилюється увага до акмеологічної науки. На початку XXI століття було створено наукову організацію «Українська академія акмеології» на базі Київського університету імені Бориса Грінченка (01.07.2006), також діє 24 осередки академії у різних містах та регіонах України (Бердянський, Дніпропетровський, Донецький, Житомирський, Запорізький, Київський, Луганський, Львівський, Рівненський, Хмельницький осередки) (Українська академія акмеології, 2017); з 2010 року видається журнал «Акмеологія в Україні: теорія і практика», здійснюються наукові дослідження та проводяться конференції з акмеологічних проблем у вищих навчальних закладах.

Одним з основних завдань розвитку акмеологічної науки в Україні є створення Єдиної акмеологічної освітньої системи. Так, на теренах сучасних українських наукових закладів діють представники Міжнародної академії акмеологічних наук та Російської академії акмеологічних наук, які створюють автономні школи, форуми, гуртки з акмеологічних питань. Крім того, як зауважив В. І. Перевозчиков (2010), залишається незкоординованою (не визначено державними стандартами підготовки фахівців різних спеціальностей) діяльність викладання акмеологічних дисциплін у

вищих навчальних закладах України та впровадження акмеологічних підходів у загальноосвітніх навчальних закладах (с. 15).

Сучасний стан розвитку акмеологічних досліджень пов'язаний з філософським осмисленням як розвитку окремої особистості, так і суспільства в цілому. В наш час до суб'єктів акмеологічного розвитку зараховують не лише людину, а й організації, середовище життєдіяльності, як соціальне, побутове так і професійне. На сучасному етапі акмеологію розглядають як сферу наукових знань у системі наук про людину, що виявляє закономірності, фактори та умови самореалізації творчого потенціалу особистості на шляху до вищих досягнень діяльності як професійної, так і непрофесійної, а також закономірності, фактори та умови прогресивного розвитку соціальних спільнот (Огнев'юк, Сисоєва, 2013, с. 126). На думку В. О. Огнев'юка (2014), сучасні науковці виділяють декілька груп основних завдань акмеології як сфери наукової діяльності, зокрема завдання, що пов'язані з науковим розкриттям феноменології акме, подальшою розробкою теоретико-методологічних засад акмеології, визначення її статусу в системі людинознавчих наук. Друга група – завдання, спрямовані на вивчення загальних і окремих закономірностей досягнення акме, визначення того спільного, що притаманне усім індивідам, які досягли значних результатів як суб'єкти діяльності, і водночас аналіз особливого, притаманного конкретному виду професійної діяльності. Наступна група завдань орієнтована на розробку акмеологічних моделей професіоналізму для різних видів суспільно корисної діяльності (педагогічної, медичної, військової тощо). Окрім інших виділяють завдання, спрямовані на розробку акмеологічних технологій прогресивного розвитку особистості, людських спільнот (с. 6).

Висновки. Таким чином, дослідження етапів становлення, розвитку акмеології (20-ті роки XX ст. – початок XXI ст.) на їх характеристика дає змогу визначити пріоритетні напрями розвитку акмеології у контексті сучасних реформ освіти в Україні з метою виховання нового покоління креативних, творчих, конкурентоспроможних фахівців, здатних до неперервного розвитку, відповідно сучасним вимогам та викликам (Дерека, 2016, с. 7). Перспективи подальших досліджень полягають у розробці та обґрунтуванні цілісної освітньої програми професійної підготовки фахівців у галузі акмеології (акмеологів).

Література

- Ананьев Б. Г. Человек как предмет познания. Санкт-Петербург : Питер, 2001. 288 с.
- Бодалев А. А. Акмеология. Москва : РАГС, 2002. 650 с.
- Бранский В. П. Социальная синергетика и акмеология. Теория самоорганизации индивидуума и социума. Санкт-Петербург : Политехника, 2001. 159 с.
- Гладкова В. М. Акмеологічні засади професійного самовдосконалення менеджерів вищих навчальних закладів : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : спец. 13.00.06 «Теорія та методика управління освітою». Київ, 2014. 40 с.

- Дерека Т. Г. Акмеологічні засади неперервної професійної підготовки фахівців фізичного виховання : автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти». Київ, 2017. 38 с.
- Дерека Т. Г. Неперервна професійна підготовка фахівців фізичного виховання: акмеологічні засади : монографія. Київ : Видавництво ВП «Едельвейс», 2016. 528 с.
- Дерека Т. Г. Формування акме-якостей особистості як компонента акмеологічної компетентності фахівців фізичного виховання. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. 2016. №5. С. 3–8. doi :10.15561/18189172.2016.0503
- Деркач А. А. Акмеологические основы развития профессионализм. Москва : Воронеж, 2004. 253 с.
- Дубасенюк О. А. Акмеологічний підхід як стратегічний орієнтир особистісно-орієнтованої педагогічної освіти. Проблеми освіти: збірник наукових праць. 2015. Вип. 84. С. 25–31.
- Ильин В. В., Носович Н. В. Религиоведение. Москва; Санкт-Петербург, 2008. 264 с.
- Кузьмина Н. В. Предмет акмеологии. Санкт-Петербург : Политехника, 2002. 189 с.
- Огнев'юк В. О. Акме-особистість, акме-суспільство, акме-країна. Акмеологія – наука XXI століття : матеріали IV Міжнар. наук. – практ. конф., 30 травня 2014 р. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2014. С. 3–19.
- Освітologia: хрестоматія : навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. Укладачі: Огнев'юк В. О., Сисоєва С. О. Київ : ВП «Едельвейс», 2013. 744 с.
- Пальчевський С. С. Акмеологія : навчальний посібник. Київ : Кондор, 2008. 398 с.
- Перевозчиков В. І. Актуальні питання розвитку акмеологічної науки в Україні. Акмеологія в Україні: теорія і практика. 2010. №1. С. 14–17.
- Рыбников Н. А. Как создавался психологический институт. Вопросы психологии. 1994. №1. С. 6–16.
- Санкт-Петербургский институт психологии и акмеологии. URL: <http://www.akme.edu.ru> (дата обращения: 27.09.2017).
- Українська академія акмеології. URL: http://www.acmeology.org.ua/index.php?option=%20com_content&view=article&id=63&Itemid=69 (дата звернення: 27.09.2017).

References

- Anan'ev, B. G. (2001). *Chelovek kak predmet poznaniya [Man as an object of knowledge]*. Saint Petersburg, Russian Federation: Piter (rus).
- Bodalev, A. A. (2002). *Akmeolgija [Akmeology]*. Moscow, Russian Federation: RAGS (rus).
- Branskij, V. P., & Pozharskij, S. D. (2001). *Social'naja sinergetika i akmeologija. Teorija samoorganizacii individuum i sociuma [Social synergetics and acmeology. Theory of self-organization of the individual and society]*. Saint Petersburg, Russian Federation: Politehnika (rus).
- Ghladkova, V. M. (2014). *Akmeologhichni zasady profesijnogho samovdoskonalennja menedzheriv vyshhykh navchalnykh zakladiv [Akmeological principles of professional self-improvement of managers of higher educational establishments]* (Extended abstract of Doctor's thesis, NAPN Ukrainy, Un-t menedzh. osvity, Kyiv, Ukraine) (ukr).
- Dereka, T. Gh. (2017). *Akmeologhichni zasady neperervnoji profesijnoji pidghotovky fakhivciv fizychnogho vykhovannja [Acmeological principles of physical education specialists' lifelong professional training]* (Extended abstract of Doctor's thesis, Borys Grinchenko Kyiv University, Kyiv, Ukraine) (ukr).
- Dereka, T. Gh. (2016). *Neperervna profesijna pidghotovka fakhivciv fizychnogho vykhovannja: akmeologhichni zasady [Physical education specialists' continuous professional training: akmeological principles]*. Kyiv, Ukraine: Publishing House PH «Edelweiss» (ukr).
- Dereka, T. Gh. (2016). Formuvannja akme-jakostej osobystosti jak komponenta akmeologhichnoji kompetentnosti fakhivciv fizychnogho vykhovannja [Akmeological qualities of a personality as a component of acmeological competence of physical education specialists]. *Pedagogics, Psychology, Medical-Biological Problems of Physical Training and Sports*, 5, 3–8. doi:10.15561/18189172.2016.0503 (ukr).
- Derkach, A. A. (2004). *Akmeologhicheskye osnovy razvytyja professyonalizma [Akmeological basis for the development of professionalism]*. Moscow, Russian Federation: Voronezh (rus).
- Dubasenjuk, O. A. (2015). Akmeologhichnyj pidkhid jak strateghichnyj orijentyr osobystisno-orijentovanoji pedagoghichnoji osvity [Akmeological approach as a strategic reference point for personality-oriented pedagogical education]. *Problemy osvity: zbirnyk naukovykh pracj*, 84, 25–31 (ukr).
- Iľ'in, V. V., & Nosovich, N. V. (2008). *Religiovedenie [Religious Studies]*. Moscow; Saint Petersburg, Russian Federation (ru).
- Kuz'mina, N. V. (2002). *Predmet akmeologii [The subject of akmeology]*. Saint Petersburg, Russian Federation (rus).
- Ohneviuk, V. O. (2014, May). Akme-osobystistj, akme-suspiljstvo, akme-krajina [Akme-personality, akme-society, akme-country]. *Akmeologhija – nauka XXI stolittja: Proceedings of the International Conference* (3–19). Kyiv, Ukraine: Borys Grinchenko Kyiv University (ukr).
- Ohneviuk, V. O., & Sysoieva, S. O. (Eds.). (2013). *Osvitohiia [Educology]*. Kyiv, Ukraine: Publishing House PH «Edelweiss» (ukr).

- Paljchevsjkyj, S. S. (2008). *Akmeologhija [Akmeology]: textbook*. Kyiv, Ukraine: Kondor (ukr).
- Perevozchikov, V. I. (2010). Aktualjni pytannja rozvytku akmeologhichnoji nauky v Ukraini [Actual issues of the development of acmeological science in Ukraine]. *Akmeologhija v Ukraini: teorija i praktyka*, 1, 14–17 (ukr).
- Rybnikov, N. A. (1994). Kak sozdavalsja psihologicheskij institut [How the psychological institute was created]. *Voprosy psihologii*, 1, 6–16 (rus).
- Sankt-Peterburgskij institut psihologii i akmeologii [St. Petersburg Institute of Psychology and Acmeology]*. (n.d.). (2017). Retrieved from <http://www.akme.edu.ru> (rus).
- Ukrajinsjka akademija akmeologhiji [Ukrainian Academy of Acmeology]*. (n.d.). (2017). Retrieved from http://www.acmeology.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=63&Itemid=69 (ukr).

ROZWÓJ AKMEOLOGII (LATA 20. XX WIEKU – POCZĄTEK XXI WIEKU): ETAPY ROZWOJU I ICH ANALIZA

Dereka Tetiana, Doktor nauk pedagogicznych, Adiunkt, Adiunkt Katedry Teorii i Metodologii Kultury Fizycznej, Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny im. A. S. Makarenki w Sumach, ul. Romenska, 87, 40002 Sumy, Ukraina, 24tetiana01@ukr.net

W artykule określono i scharakteryzowano rozwój akmeologii jako nauki. Zbadano osobliwości rozwoju akmeologii w okresie lat 20. XX wieku - początek XXI wieku. Określono etapy powstawania akmeologii: podstawowy, synergistyczno-technologiczny, profesjonalnie-stosowany, naukowy, kreatywno-integracyjny. Zaprezentowano osobliwości rozwoju akmeologii, przedstawiono etapy rozwoju jako nauki, która bada zasady i zjawiska rozwoju człowieka w procesie samodoskonalenia, ruchu kierowanego do zawodowego i osobistego akme. Artykuł przedstawia etapy rozwoju akmeologii na terytorium Ukrainy.

Słowa kluczowe: akme; akmeologia; etapy powstawania; profesjonalna akmeologia; samodoskonalenie.

ACMEOLOGY DEVELOPMENT (FROM THE 20-TH YEARS OF THE XX CEN. TO BEGINNING OF THE XXI CEN.): STAGES OF DEVELOPMENT AND THEIR CHARACTERISTICS

Dereka Tetiana, Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of Physical Culture Theory and Methodology Department, Sumy State Pedagogical University A. S. Makarenko University, 87 Romenska Str., 40002 Sumy, Ukraine

The article describes and characterizes the development of acmeology as a science. The peculiarities of acmeology development starting from the 20-th years of the 20-th century and to the beginning of the 21-st century. There are following stages of acmeology formation defined: fundamental, synergetic-technological, professional-applied, academic-scientific and creative-integrative. The peculiarities of the acmeology formation are characterized as well as the stages of development as a science that studies the patterns and phenomena of human development in the process of self-improvement, the purposeful movement to the professional and personal acme are defined.

The article outlines the stages of acmeology development on the territory of Ukraine. The fundamental stage (1928 - 1950) is characterized by the definition of «acmeology» concept and its place in the system of human sciences. Synergetic-technological (1951 - 1966) stage is characterized by the definition of laws and methods of human perfection achieving. Professional-applied stage (1967 - 1984) is characterized by the professional environment studying methods development, the advanced training system development as well as specialists' achievement of professional skills. Academic-scientific stage (1985 - July 1991) is characterized by registration in the USSR State Committee of Science and Technology acmeology as a branch of science, forming of acmeology departments in higher educational institutions and foundation of the scientific and practical journal «Acmeology». The creative-integrative stage (from August 1991 to the present) is characterized by acmeology development in independent Ukraine, the study of macro- and micro-akme formation peculiarities as well as investigation of social, professional and personal acme ways of achievement. The peculiarity of this stage is the first Ukrainian organization «Ukrainian Academy of Acmeology» foundation (01.07.2006).

Key words: acme; acmeology; stages of formation; professional acmeology; self-improvement.

Стаття надійшла до редакції 02.09.2017

Прийнято до друку 05.10.2017